

According to the first approach politicians will say and do everything that will bring them into power. According to the second approach politicians must to implement their program into life. On the first approach is based minimum-winning coalition.

Minimum Winning Coalition includes only those parties needed to obtain a majority position, a MNC consists of the minimal number of parties that can form a majority government.

Mainly minimal winning coalitions in Central European countries were based on cooperation of ideologically distant political parties. However ideological part of motivation to form coalitions was not excluded.

The division construction of minimum-winning coalitions governments based on the assumption of presence of one dominant party that is evident in such countries as Poland, Czech Republic and Hungary, where one party considerably prevails other partners of governing coalition. In this model the party force that is expressed in an amount of mandates obtained on parliamentary elections. Only in Slovakia the participants of minimum-winning coalitions had equal coalition, when political parties have approximately identical amount of deputies. The index of government stability for minimum-winning coalition governments was evaluated for Czech Republic 100%. It is the highest index of government stability among minimum-winning governments in all Central Europe. The lowest index has the cabinet of I. Radicova in Slovakia with 31% of stability and cabinet of J. Kachynski with 35% of stability.

Keywords: coalition government, minimum-winning coalition, dominant party, government stability, coalition negotiations.

Надійшла до редколегії 28.02.2013 р.

УДК 327.6+396

У. Р. Лукач

Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького

АНАЛІЗ ФЕМІНІСТИЧНИХ ІДЕЙ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ НАТАЛІЇ КОБРИНСЬКОЇ

Досліджено ідейно-політичні засади організації Н. Кобринською жіночого руху в Галичині кінця ХІХ ст. Проаналізовано запропоновані Н. Кобринською шляхи і способи вирішення жіночого питання, а також необхідність його розгляду в контексті широких соціально-економічних перетворень.

Ключові слова: фемінізм, жіночий рух, жіноче питання, правова дискримінація, громадянське рівноправ'я.

Суспільно-політичні трансформації в Україні на сучасному етапі посилили актуальність жіночого питання, що віддзеркалює ставлення суспільства до місця і ролі жінки в ньому, а також окреслює орієнтири його розвитку. Можна стверджувати, що ефективність соціальної політики безпосередньо пов'язана із вирішенням комплексу соціальних проблем, що охоплюються поняттям жіночого питання. Проте сьогодення українського суспільства демонструє як байдужість розуміння їх важливості, так і розрив юридичної і фактичної рівноправності жінок і чоловіків. Лише зміна соціальних пріоритетів здатна створити «вікно можливостей» для вирішення нагромаджених проблем суспільно-політичного характеру і наповнити декларовані поняття реальним змістом.

Успішна реалізація збалансованої гендерної політики на сучасному етапі можлива за умов аналізу ідейно-політичних особливостей жіночого руху та боротьби жінок за свої права на різних історичних етапах, зокрема наприкінці ХІХ ст. на західноукраїнських землях. Цей період характеризується активною фазою розвитку капіталізму, що супроводжується зростанням ролі жінок у процесі промислового виробництва. Водночас загострилась проблема конкуренції жіночої та чоловічої праці і посилилась соціально-психічна напруга між статями. Хоча Східна Галичина не відзначалась швидкими темпами економічного розвитку, кризові явища Австро-Угорської імперії каталізували зростання суспільного інтересу до становища жінок.

Проблематика даного питання втілилась у дослідженнях ряду науковців. Серед них М. Богачевська-Хом'як [1], І. Книш [3], К. Левченко [14], Л. Смоляр [15] та інші, котрі наголосили на обумовленості жіночого питання конкретно-історичними особливостями, зосередили свою увагу на становленні та організації жіночого руху в рамках українського національно-культурного процесу і боротьбі жінок за професійне утвердження на тлі масового застосування жіночої праці.

Знакові події громадсько-політичного життя цього періоду нерозривно пов'язані з іменем Н. Кобринської, котра вперше в Східній Галичині висунула і відстоювала ідеї жіночої емансипації, заохочувала жінок до освітнього та інтелектуального руху та організувала видання жіночого альманаху «Перший вінок». Вона влучно зауважує, що практичні потреби в організації українського жіночого руху випередили теоретичні розробки, адже «жіноцтво наше швидше почуло на собі тягар практичних усіх невідгод європейсько-жіночого питання, ніж задумало теоретично познайомитися з основами і напрямками сучасного жіночого руху в Європі» [5, с. 286]. Намагаючись переконати суспільство у важливості жіночого питання для поступу української справи та потребі організації жінок з метою їх самореалізації, в 1884 р. Н. Кобринська засновує Товариство руських жінок у Станіславові, в 1887 р. організує

видання жіночого альманаху «Перший вінок» та власним коштом реалізує видавничий проект із серії «Жіночої бібліотеки», започатковуючи нові випуски напівперіодичних видань «Нашої долі» 1893, 1895 та 1896 рр.

Метою даного дослідження є з'ясування особливостей ідейно-політичного трактування Н. Кобринською жіночого питання як важливої віхи соціокультурного розвитку суспільства та цілей і завдань організації жіночого руху як засобу здобуття жінками прав і свобод.

Дієвим засобом впливу на жіночий рух Н. Кобринська вважає літературу, називаючи її «вірним образом ясних і темних сторін суспільного ладу, його потреб і недостатків. Вона зазначає фази суспільного розвитку, по ній можна пізнати, що вже здобуто, а що ще здобувається». Проводячи паралель між політично роз'єднаною Польщею та неадекватною формою правління Росії, Н. Кобринська зацентровує на визначальній ролі літератури як засобу національного виживання, способу протидії несприятливим політичним обставинам. Для політично роз'єднаної України, на її глибоке переконання, саме література повинна стати основним об'єднуючим чинником. Тим паче, що «жіноцтво, котре виключено з загальних і публічних справ, котре не займає жадного становища, на котрім могло би мати вплив на загальні і спосібність заявити спільні потреби свого життя, повинно тим більше триматися літератури і відшукувати в ній вираз тих потреб і вимогів» [10, с. 298-300].

На першому засіданні Товариства руських жінок, що відбулось у приміщенні товариства «Руська бесіда», Н. Кобринська розкриває його цілі, мету діяльності та організаційні засади і зосереджує свою увагу на аналізі становища української жінки, її потенційних можливостях на ниві літературно-інтелектуальної діяльності, обґрунтовуючи необхідність «докладніше пізнати своє в суспільності положення, котре щораз більше домагається реформи» [6, с. 395].

Аналізуючи динаміку розвитку людського співтовариства крізь призму еволюційних процесів та революцій, Н. Кобринська вдається до історичної ретроспективи жіночого питання. Вона переконує, що потреба суспільного оновлення і реформ бере свій початок з часів античності та римського суспільства, що проявилась у регламентації майнових відносин щодо жінки. З прийняттям християнства ідеї спасіння і духовного відродження через віру не пов'язувались із статевою приналежністю і урівнювали жінку й чоловіка в правах перед Богом. Надалі проблема жіночого рівноправ'я постає в добу Французької революції, яка висуває гасла свободи, братерства і жіночої солідарності. З новою силою жіночий рух постає в другій половині XIX ст., що пов'язано з процесом активного розвитку капіталістичних відносин, розширенням жіночого сегменту ринку праці і зростанням рівня соціальної активності жінок.

Спроби Н. Кобринської переконати галицьке суспільство у важливості жіночого питання втілюються у виданні альманаху «Перший вінок», що побачив світ завдяки І. Франку як співредактору та О. Пчілці як спонсору. Через видання жіночого збірника Н. Кобринська прагла заявити про культурний розвиток українського жіноцтва, порушити проблеми захисту інтересів українських жінок, що всупереч політичним кордонам виступали за національне і жіноче визволення. Саме «Перший вінок» повинен стати дороговказом для «для змагання нашого жіноцтва» та «першим голосом, піднесеним в справі жіночого питання» [9, с. 284-285].

У памфлеті «Руське жіноцтво в Галичині в наших часах», вміщений в «Першому вінку», Наталія Іванівна стверджувала, що лише національне самоусвідомлення відкриває шлях до культурного зростання, а «відриватися від свого кореня – значить самовільно позбавляти себе життєвої сили і що лиш на власнім ґрунті може вирости правдива культура» [11, с. 301-302]. Саме І. Франко, котрий вважався «поборником вузького націоналізму», спрямовує громадсько-політичну діяльність Н. Кобринської в русло національних інтересів. Аналізуючи процеси суспільної трансформації, вона підводить до висновку, що «жіноцтво наше на цілім просторі широкої Русі-України почулося до свого існування народного, що інтелігентна жінка наша почулася рівночасно русинкою і чоловіком, упімнулася о свої права національні і громадські» [5, с. 287]. На думку Н. Кобринської, ці права є рівносильними, хоча галицька суспільно-політична думка не піддавала сумніву пріоритетність національної ідеї над ідеєю жіночої емансипації. І. Франко та його однодумці «заперечували самостійну вартість українського жіночого руху, намагаючись підпорядкувати його політичним цілям галицького радикалізму» [2, с. 330].

Розходження в поглядах не сприяли успіху жіночої справи і вилились у бойкотування галицькими радикалами подальшої видавничої діяльності Н. Кобринської. Усвідомлюючи тенденційність критики, вона засуджує «наші політично партійні незгоди, котрі хотіли б використати жіноцтво лиш для своїх вузьких партійних цілей» і закликає «обмежитись на наших власних силах, не числячи на поміч дотеперішніх наших політичних партій в краю» [8, с. 35].

Долю жінки Н. Кобринська розглядає з позиції освіченої представниці середнього класу,

що усвідомлює повну залежність і несправедливість власного становища. Вади тогочасного суспільного устрою проаналізовані не крізь призму традиційних чоловічих цінностей, а через неможливість жіночої самореалізації із-за статевої приналежності. Н. Кобринська переконливо доводить, що обмеження соціальних ролей жінки родиною і материнством є результатом успадкованого впливу польської аристократії. Тому, на її думку, національне самовизначення і самоусвідомлення нерозривно пов'язані із зміною статусу жінки як одним із показників модернізації суспільства.

У своїй статті «Стремління жіночого руху», вміщеній у другому та третьому випуску «Нашої долі» Н. Кобринська наголошує на необхідності розгляду жіночого питання у взаємозв'язку з іншими соціальними справами. Неприпустимим вважається ігнорування його співвідношення з існуючими соціальними проблемами та домінування емоційного компонента, що призводить до хибного розуміння суті жіночих змагань і перешкоджає справі жіночого визволення. Звужене розуміння жіночого питання зводить його до проблеми винятково середньої верстви, нездатність якої виконувати стабілізуючу роль пов'язана із новими суспільними перетвореннями.

Зважаючи на трансформацію суспільно-приватної сфери, Н. Кобринська все ж вважає неприйнятним здобуття жінками рівності з чоловіками в умовах тогочасного суспільного ладу. Вона відстоює ідею про нерозривний зв'язок жіночого питання із соціальним поступом і неминучими змінами існуючого укладу. Організаторка жіночого руху не зводить його мотиви лише до традиційного розподілу соціально-статевих ролей, а вбачає їх у відносинах «людина-власність», динамічний характер яких походить з причин, «котрим підлягає вид (форма) праці яко спосіб заспокоєння людських потреб». Переконаючи в перевазі праці в громаді, позитивних проявах колективної (гуртової) праці, дослідниця зазначає, що «визвіл з-під переваги мужчин не зносить ще неволі капіталу, котра так само тяжить на жінці, як на мужчині» [12, с. 4].

Н. Кобринська висловлює переконання, що «причиною початку і кінцем розв'язки жіночого питання є щораз сильніші прояви форми колективної» [8, с. 35], які в певній мірі знайшли втілення в справі дитячих охоронок (садків). Такі інституції, на думку громадської діячки, не слугують для задоволення інтересів однієї верстви чи статі, а є попередниками громадських організацій майбутнього. Водночас створення широкої мережі українських дошкільних дитячих закладів Н. Кобринська обґрунтовує ще однією причиною, що пов'язана з необхідністю протидії ополяченню. Зокрема діяльність польського жіночого товариства «Kolo Pań», що тісно пов'язане з товариством «Szkolu ludowej», на її думку, «служить властиво для винародовлення русинів Східної Галичини. Це стремління так сильно розвинене у поляків, що мусимо напружити усі наші сили, аби удержатись принаймні при найперших услівях народного існування, що спиняє правдивий культурний серед нас розвій» [4, с. 140-141].

Н. Кобринська рішуче заперечує поділ жіночого питання на «буржуазійне» і «робітниче», наголошуючи при цьому на його всезагальному характері. Вона не погоджується із розумінням нового соціального руху як прагненням жіночого пролетаріату до досягнення рівних з чоловіками оплати праці та прав в економічно-виробничій сфері. Адже аналогічні цілі – здобуття для себе нових галузей праці – ставлять перед собою вищі верстви, стремління яких хибно трактуються як «буржуазні». Через відсутність масового робітничого руху в Галичині основу жіночого руху складала саме середня верства, проте жіноче питання «не ставиться так, щоби числитись з одною верствою, а коли говориться в нім про стан середній, пояснюються усі його недогідности, як також підноситься факт, що з середньої верстви найбільше виходить жінок, котрі домагаються вищих шкіл і університетів» [8, с. 6].

Н. Кобринська наголошує на практичній стороні освітніх домагань жінок, обґрунтовуючи необхідність подальшої боротьби за допуск жінок до навчання в університетах та освоєння нових галузей праці. На її думку, саме це є передумовою, щоб урівняти чоловічу та жіночу працю, включивши її в сферу дії правових та соціально-економічних гарантій. Основне завдання жіночого руху Н. Кобринська вбачає в розширенні освітніх можливостей жіноцтва, що забезпечать їм ширшу фахову реалізацію, котру «можна вважати лиш другою фазою їх питання» [8, с. 10].

Н. Кобринська детально аналізує організаційно-практичні заходи українського жіноцтва в сфері допущення жінок до навчання в університетах, заснування жіночих українських гімназій або доповнення тодішніх виділових шкіл гімназійними дисциплінами. Вона переконливо доводить, що жіноче питання в Галичині вмотивоване як суто економічними, так і освітньо-економічними стремліннями. Рішуче засуджуючи класовий підхід до трактування освітніх прагнень українського жіноцтва, Н. Кобринська зауважує, що «жінка, котра домагається такої праці, як мужчина повинна її здобувати таким самим трудом, тож і студентка не менше працює від робітниці маскулярної праці» [8, с. 11].

Визначальною умовою соціальних реформ Н. Кобринська вважає спільність інтересів, що об'єднує певні групи людей і не допускає знехтування прагнень однієї верстви на користь іншої. Вона зазначає, що розуміння жіночого руху як «руху верстового» свідчить про малообізнаність у ньому та неусвідомлення необхідності широких суспільних перетворень задля поступу людства. Позитивне вирішення проблем жіноцтва сприятиме насамперед національно-культурному розвитку, оскільки «немає факту в історії, щоб якийсь народ відродився таким способом, щоб йому давали те, чого він сам не здобуває собі» [8, с. 26].

Виходячи з особливостей людської природи, Н. Кобринська осмислює феномен свободи як визначальний чинник культурного піднесення. Вона відслідковує прагнення до неї як на індивідуальному, так і колективному рівнях, виокремлюючи при цьому свободу економічну, релігійну, наукову та політичну. Історія розвитку людства, на її думку, є «наглядним доказом того змагання, щоб свободу одиниці по можливості розширити і забезпечити» [7, с. 372].

Вписуючи в коло суспільної проблематики політичну свободу, Н. Кобринська аналізує хід боротьби за політичні права. Саме громадянське рівноправ'я частина представниць жіночого руху вважала ключем до розв'язання жіночого питання. Виходячи з цього, вона наголошує на існуванні двох тенденцій, що характеризують жіночий рух у цьому напрямку. Одна з них зводиться до жіночих ініціатив увійти в існуючий правовий статус чоловіків, утримуючи тогочасні суспільні порядки, а інша в той самий спосіб прагне до корінних суспільних перетворень існуючого ладу. Аналізуючи рівень політичних вимог жінок і їх втілення в законодавстві ряду держав (США, Англії, Франції, Німеччині, Австро-Угорщині та країн Скандинавії), Н. Кобринська підводить до висновку, що політичні стремління жінок різних верств ідуть у розріз з спільними для них економічними прагненнями.

Організаторка жіночого руху переконує, що його причиною є зміни суспільного ладу, а жіноче питання здатні вирішити широкі суспільно-економічні перетворення. В цьому випадку Н. Кобринська погоджується з К. Цеткін і стверджує, що проблему жіночої емансипації не можна розглядати окремо, а лише в контексті великого соціального питання. Проте, визнаючи значення жіночого робітничого руху, Наталія Іванівна вважає вкрай наївним сподівання, що після здобуття робітниками-чоловіками права голосування вони допоможуть жінкам у здобутті політичних прав. На підтвердження своєї тези Н. Кобринська наводить рішення конгресу гірників від 1894р., які встановили 8-годинну тривалість робочого дня, однак виступили проти участі жінок. Крім того, жінки були позбавлені представництва на конгресах соціал-демократів у Празі та Лондоні. Тому реальнішими вона вважає прагнення тієї частини жіночого пролетаріату, яка, визнаючи перемогу робітників своєю перемогою, й надалі здобуватиме свої права, не розраховуючи на поблажливості протилежної статі.

В ході аналізу найновіших подій робітничого руху в Австрії Н. Кобринська наголошує на важчих умовах жіночої, а не чоловічої праці, обґрунтовує вимоги віденських робітниць про надання посад промислових інспекторів жінкам та звертає увагу на диференціацію в оплаті жіночої та чоловічої праці. Вона зазначає, що низький рівень доходів жінок та патерналістська система виховання негативно впливають на їх соціальну активність, утруднюючи процеси жіночої самоорганізації. Зрештою вона підводить до висновку про подвійний визиск жінки, що потерпає не лише від капіталістичної системи виробничих відносин, а й від чоловіків-робітників, котрі вбачали в них конкурентів на ринку праці, посилюючи їх дискримінацію. Тому з сумом Н. Кобринська резюмує: «Вікова неволя жінок відбилась такою плямою в поняттях чоловіків, що жінкам приходить боротись не лиш з суспільним ладом, котрий держить їх в тій неволі, але також з поняттями чоловіків» [13, с. 10].

Основні ідеї феміністичної теорії Н. Кобринської не спрямовані проти чоловіків як представників протилежної статі. Її протест викликає існуючий порядок, що призвів до чоловічого домінування в суспільстві. Вона різко засуджує як зведення жіночих змагань до боротьби з чоловіками, так і інвективи противників феміністичного руху про нездатність жінок до наукових студій на підставі ваги і розмірів їх мозку. Н. Кобринська вважає, що найдієвішим аргументом щодо критики і заперечення цих теорій є суспільна практика, коли жінки займають певні становища і їх праця охоплює різні сфери людської діяльності. Жіноча самореалізація, на її думку, є однією з умов модернізаційних перетворень, що свідчить про наявність позитивних проявів суспільної динаміки.

Прагнення до суспільних реформ, зазначає Н. Кобринська, повинно бути підкріплене не лише визнанням за жінками політичних прав, а й практичними заходами щодо їх здобуття. Вона закликає чоловіків-робітників відстоювати як професійні, так і політичні жіночі організації, адже чоловіки безпосередньо зацікавлені в підтримці жінками їх політичних акцій. Водночас зміни існуючого суспільного устрою можливі за умови, що жінок підтримують ті верстви чоловіків, метою яких є загальносуспільне реформування. Обґрунтовуючи необхідність наділення жінок політичними правами, Н. Кобринська переконує, що «відмовляти жінці тих прав – значить йти проти справедливості, повздержувати її індивідуальний розвій і

угрунтовувати засаду, що жінка не живе сама для себе, а є лиш доповнення другого життя» [7, с. 376].

Аналізуючи урядовий проект виборчої реформи, Н. Кобринська наголошує на непропорційному представництві депутатських мандатів різними верствами населення. Однак, на відміну від соціалістів, вона не вважає політичною панацеєю проголошення загального таємного безпосереднього виборчого права. Н. Кобринська переконливо доводить, що суспільні реформи повинні носити комплексний характер, а встановлення безпосереднього голосування є складовою і допоміжним засобом на шляху масштабних суспільних трансформацій.

Аналізуючи прояви дискримінації жінок на рівні соціальних звичаїв та правовому рівні, Н. Кобринська вважає неприпустимим відмінність у трактуванні обсягу прав чоловіків та жінок. Вона засуджує дискримінаційні приписи за ознакою статі як у сфері приватного, так і публічного права. Н. Кобринська акцентує увагу на необхідності встановлення правової рівності в галузі спадкового, опікунського та сімейного права. Порівнюючи нецивілізовані та цивілізовані суспільства, вона вважає аномальним трактування жінки як «невільниці» в першому випадку та «малолітньої» в другому. Вважаючи, що «найбільшою суспільною несправедливістю є те, коли кожний її член не є рівно трактований», Н. Кобринська як поборниця ідей жіночої емансипації нівелює роль такого права, що «є лиш замаскованою неволею» [7, с. 376].

Н. Кобринська наголошує, що жіноче питання, як і будь-яке інше загальносуспільне, розвивається об'єктивно в руслі суспільних еволюцій, а тому не залежить від волі та вподобань як чоловіків, так і жінок. На її думку, основними перешкодами на шляху суспільно-політичної інтеграції жінок є «нехоть, поперта хмарою вікових тяжчих пересудів», «непоборені пересвідчення, що міцно зрослись з минулими обставинами життя», тобто соціальні стереотипи, що підмінюють і маніпулюють значення жіночої справи. Н. Кобринська доводить, що умовою суспільної еволюції та закономірностями людського поступу є «реальні дані і хоч би велась найзавзятіша агітація в підбуренню умів задля якої нової ідеї, все те спаде до реальних підстав і витворить реакцію, що відкидає все, що на реальнім ґрунті не опирається» [12, с. 17].

Безперечним є значний внесок Н. Кобринської в розробку ідей феміністичної теорії. Чітке розуміння нею підстав соціального поступу свідчить про зрілість її громадсько-політичної позиції, глибоке переконання необхідності жіночого визволення та здатність реалізації завдань жіночого руху на практиці. На жаль, серед сучасників її емансипаційна праця не знайшла належної підтримки, а тому розчарованість у жіночому русі, невдалі спроби його об'єднання і координації, світоглядні та ідейні розходження в середовищі галицької інтелігенції, як і несприятливі життєві обставини, стали перешкодою на шляху подальшої самореалізації Н. Кобринської. Проте саме їй вдалось закласти міцні підвалини жіночого руху на західноукраїнських землях та надати ідеям жіночого визволення ідеологічне та політичне обґрунтування.

Бібліографічні посилання:

1. Богачевська-Хом'як М. Білим по білому: Жінки в громадському житті України. 1884-1939 / М. Богачевська-Хом'як. – К. : Либідь, 1995. – 424 с.
2. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні: Франко та його спільнота / Я. Грицак. – К. : Критика, 2006. – 632 с.
3. Книш І. Іван Франко і рівноправність жінки / І. Книш [Електронний ресурс]. – Режим доступу : library. kr.ua/.../franko/irknish/irknysh4.htm.
4. Кобринська Н. І. Відозва до руського жіноцтва в справі охоронок / Н. Кобринська // Наша доля. Книга 2. Зб. праць різних авторів. – Львів : з друкарні Наукового Товариства Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1895. – С. 138-142.
5. Кобринська Н. І. Відповідь на критику жіночого альманаху в «Зорі» з р. 1887 Вибрані твори / Н. І. Кобринська – К. : Дніпро, 1980. – 446 с.
6. Кобринська Н. І. До Ганни Барвінок. 2 червня 1886 року. Вибрані твори / Н. І. Кобринська. – К. : Дніпро, 1980. – 446 с.
7. Кобринська Н. І. Жінка а свобода Вибрані твори / Н. І. Кобринська. – К. : Дніпро, 1980. – 446 с.
8. Кобринська Н. І. Жіноча справа в Галичині / Н. Кобринська // Наша доля. Книга 1. Зб. праць різних авторів. – Стрий : друкарня Міллера сина, 1893. – С. 1-35.
9. Кобринська Н. І. Передне слово [До альманаху «Перший вінок»] Вибрані твори / Н. І. Кобринська. – К. : Дніпро, 1980. – 446 с.
10. Кобринська Н. І. Про первісну ціль товариства руських жінок в Станіславові, зав'язаного 1884 року. Вибрані твори / Н. І. Кобринська. – К. : Дніпро, 1980. – 446 с.
11. Кобринська Н. І. Руське жіноцтво в Галичині в наших часах. Вибрані твори / Н. І. Кобринська. – К. : Дніпро, 1980. – 446 с.
12. Кобринська Н. І. Стремління жіночого руху / Н. Кобринська // Наша доля. Книга 2. Зб. праць різних авторів. – Львів : з друкарні Наукового Товариства Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1895. – С. 3-17.
13. Кобринська Н. І. Стремління жіночого руху / Н. Кобринська // Наша доля. Книга 3. Зб. праць різних авторів. – Львів : з друкарні Наукового Товариства Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1896. – С. 1-16.

14. Левченко К. Б. Права жінок: зміст, стан та перспективи розвитку : Монографія / К. Б. Левченко. – Харків: Вид-во НУВС, 2001. – 360 с.

15. Смоляр Л. Жіночі студії в Україні. Жінка в історії та сьогодні : Монографія / За заг. ред. Л. Смоляр. – Одеса : Астро-Принт, 1999. – 440 с.

Лукач У. Р. Анализ феминистических идей в общественно-политической публицистике Наталии Кобрынской

Исследованы идейно-политические основы организации Н. Кобрынской женского движения в Галиции в конце XIX в. Проанализированы предлагаемые Н. Кобрынской пути и способы решения женского вопроса, а также необходимость его рассмотрения в контексте широких социально-экономических преобразований.

Ключевые слова: феминизм, женское движение, женский вопрос, правовая дискриминация, гражданское равноправие.

Lukach U. The analysis of feminist ideas in social and political publicism of Natalia Kobrynska

Changes in social and political life of Ukraine at the present stage actualize problems to expand the role and participation of women in civil society. Social and political movement of Ukrainian women in Eastern Halychyna in the XIX-XX c. inextricably linked with the development of the Ukrainian national movement. Significant events of social and political life of this period is inextricably linked with the name N. Kobrynska, which encouraged women to educational and intellectual movement and organized the publication of women's Almanac «First Wreath».

Ideological and political basis N. Kobrynska's concerning organization of female movement in Halychyna at the edge of XIX-XX centuries was researched. Analysed proposed by N. Kobrynska ways of solving of female questions and need of consideration of the problem in the context of wide social and economic conversion.

The aim of the given research is to determine the peculiarities of ideological and political interpretation of the women's issue by Natalia Kobrynska as an important aspect of social and cultural development of the society and tasks as well as goals of organization of the women's movement as a way of gaining rights and liberties by women.

The most considerable contribution N. Kobrynska made into the development of ideas of the feminist theory. Her deep understanding of foundations of social progress is explained by maturity of her social and political position, her entire confidence in the necessity of women's liberation and ability to realize in practice main tasks of women's movement. Unfortunately, her emancipated work was not popular among the contemporaries, therefore her disappointment in the women's movement, failures in its consolidation and coordination, world view as well as ideological disagreements in the medium of the Galician intellectuals prevented N. Kobrynska from further self-realisation. But it was she who succeeded in laying solid foundations of the women's movement on the western Ukrainian territory and substantiated ideas of women's liberation politically and ideologically.

Keywords: feminism, female movement, female question, legal discrimination, civic equality.

Надійшла до редколегії 28.02.2013 р.

УДК: 321.01:342.228

Э. В. Мамонтова

Одесский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины

ПУБЛИЧНОЕ УПРАВЛЕНИЕ КАК ПОЛИТИКО-КОММУНИКАТИВНЫЙ ПРОЦЕСС: СИМВОЛИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Выявлена специфика государственного управления как политико-коммуникативного процесса. Раскрыты публично-административные аспекты символического модуса политики. Определены место и роль государственного протокола и церемониала как символической структуры политики и компоненты государственного управления в системе политической коммуникации.

Ключевые слова: государственное управление, политическая коммуникация, символ, государственный протокол и церемониал.

Публичная коммуникация является неотъемлемой составляющей перманентного процесса формирования и воспроизводства властно-управленческих отношений и институтов. Именно в коммуникативном пространстве происходит структурирование системы ценностей и ориентаций, положенных в основу существующего политического порядка, а также формируется арсенал легитимационных практик. Не случайно К. Дойч называл коммуникацию «нервной системой государственного управления» [1], определяя, что именно информация является фактором, который обуславливает модели политического поведения в обществе и, добавим, задает параметры политической системы в целом.

Пространство публичной коммуникации структурируется через информационный обмен смысловых значений, которые передаются не только текстуально (через слово, метафору, речь, обращение, прецедентный текст), но и с помощью структур визуальной и поведенческой природы. Так, и государственный флаг, и мемориальный комплекс, и ритуальную акцию можно рассматривать как инструмент информационного воздействия на социальную среду, а, значит, и как фактор обеспечения действенности системы властно-управленческих отношений. Как отмечал К. Берк, лишь незначительный фрагмент реальности человек познает через непосредственный опыт. Ее большая часть формируется вербально. Однако, всеобъемлющая картина складывается только благодаря системе символов [2, с. 5]. Таким образом, публичная коммуникация воспроизводится не только через устную или